

ספר שערי תשובה – שער שלישי אות קמ:

ועוד אמרו (בבא מציעא נח, ב): **כל היורדים לגיהנם עולים, חוץ משלשה שיורדים ואינם עולים:** המלבין פני חברו ברבים, והמכנה שם רע לחברו, והבא על אשת איש. הנה כי דמו המלבין פני חברו ברבים והמכנה שם רע לחברו בשגם הוא מלבין פניו אל הבא על אשת איש, שהוא מן העבירות שיהרג עליהן ואל יעבור.

ראשית חכמה שער היראה פרק שלשה עשר:

תניא ג' יורדין לגיהנם ואינם עולים, הבא על תניא אשת איש והמלבין פני חברו ברבים, והנשבע בשם ה' לשקר, ויש אומרים אף המתכבד בקלון חברו והמסכסך בין איש לאשתו להביא מריבה ביניהם, בכל ערב שבת מוליכין אותם לשני הרים של שלג ומניחין אותם שם, ובמוצאי שבת מחזירים אותם למקומם, ומלאך יוצא ודוחף אותם ומחזיר אותם למקומם בגיהנם, ומהן נוטלין שלג ונותנין תחת בית שיחיהם כדי לצנן אותם בששת ימי החול והקב"ה אומר להם, רשעים, אוי לכם שאף בגיהנם אתם גוזלים, שנאמר (איוב כד, יט), ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו כלומר אף בשאול חטאו:

ראשית חכמה שער ההתשובה פרק שביעי:

הכלל כי צריך בעל תשובה לעולם להיות הכלל חרד וירא מהדין ולא ישכח כמה הכעיס בעונותיו את הבורא וצריך לקיים אפילו בשבתות וימים טובים שוב יום אחד לפני מיתתך שאם היה יודע שביום שבת או ביום טוב ימות כמה היה ירא וחרד והיה משכים לקרות בתורה וכמה מעשים טובים היה עושה ולא היה נמשך אחר תענוגיו. כן צריך שיעשה כל ימיו לתקן את אשר עוות בשבתות וימים טובים, ובפרט בימי השמחה שקרוב אדם לימשך

אחר תענוגיו ויצרו יפתהו צריך זהירות גדול כדי שלא יחזור לסורו ויהיה ככלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו כמו שאירע לכמה שחסשו לסורם מחמת אכילה ושתייה:

עד הנה מה שהגיע שכלנו הדל בקצור דברי עד רבותינו ובמדרשים לענין התשובה ולא רצינו להעתיק דברי המפרשים כדי שלא להאריך. והשב צריך לכולם בפרט דברי תשובת הרוקח שהם דברי קבלה צריך השב לעשותם, וכן לענין **תשובה הבא על אשת איש** שדבר בספר החסידים (סימן קסו) צריך השב לעשותם ומי שירצה לעשות תשובה שלמה מלב ונפש לא יתשל בבקשת ספרים הצריכים אליו לרפואת נפשו כמו שלא יתשל החולה לבקש רופא שירפאהו ואין דברי בשער הזה אלא התעוררות לשב והדברים שלא כתבו הראשונים שהניחו אותם לנוודע הם מה שכתבתי. ומכל מקום ראינו להעתיק התשובות שכתב בספר המדות הנמצא אצלנו שנראה דבריו דברי קבלה ז"ל. ועתה יש לכתוב ענייני הצער לפי כל עבירה ועבירה, הבא על הכותית יתענה שלשה ימים לילה ויום שלש שנים פעם אחת בשנה ואם חס ושלום אחר התשובה יחזור לסורו אז יחמיר עליו יותר ויותר, ובימות החמה ילך במקום נמלים הרבה וישב ביניהם ערום ובימות החורף ישבר הקרח וישב במים עד החוטם ואם עוד יחזור לסורו יוסיף עליו עוד יותר ויותר. המוציא שכבת זרע לבטלה יתענה ארבעים יום ואינם רצופים וישב במים בימות החורף כדי צליית ביצה ואותם ארבעים יום לא יאכל בשר ולא דבר חם בלילה ולא ישתה יין לבד משבתות וימים טובים, וירחץ ראשו מעט במים פעמים או שלש כל אותן ארבעים יום. וכו'.

שער הקדושה פרק שבעה עשר:

ובעונש הבא על אשת איש ועל הפנויה בלא ובעונש ז' ברכות, פירש בזוהר (פרשת שמיני דף מד) זה לשונו, מכאן אוליפנא חתן וכלה כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא כדוגמא דלעילא ועל דא

מאן דאתי לאתחברא באנתו אחרא, הא פגים זווגא כביכול עבוד ב' רשויות לעילא דהא זווגא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא ביה בלחודוי בזמנא דאיהו ברחמי ובזמנא דאיהו בדינא. תא חזי מאן דמתחבר באנתו אחרא כאלו משקר ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, ועל דא קודשא בריך הוא לא יהיב ליה תשובה, בתשובה תליא עד דיסתלק מעלמא, הדא הוא דכתיב (שמואל-א ג, יד) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, ואימתי בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא ואית ליה לקבלא עונשא, רבי אלעזר אמר האי מאן דמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה עד דאיתדן בדינא דגיהנם, כל שכן מאן דמשקר בכנסת ישראל ובקודשא בריך הוא, וכל שכן אי אטרח ליה לקודשא בריך הוא למעבד דיוקנא דממזר באנתו אחרא ואכחיש פמליא דמלכא. רבי חייא פתח ואמר (משלי כח, כד), גוזל אביו ואמו אביו דא קודשא בריך הוא ואמו דא כנסת ישראל, מאי גוזל כמא דאת אמר (ישעיה ג יד) גזילת העני בבתיכם, ומאן איהו מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה, תנינן תמן כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, דכתיב גוזל אביו ואמו. כל הנהנה מן העולם הזה כלל דא איהו מאן דאתדבק באנתו למהני מינה, ואף על גב דאיהי פנויה ואהני מינה בלא ברכה, כאלו גוזל קודשא בריך הוא וכנסת ישראל, מאי טעמא בגין דזיווגא דילהון בשבע ברכות הוא, ומה על פנויה כך מאן דאתדבק באינתו אחרא דקאים כגוונא דלעילא בזיווגא דשבע ברכות על אחת כמה וכמה. (משלי כח, כד) חבר הוא לאיש משחית, דא ירבעם כמה דאוקמוה, ואומר אין פשע, דאמר הא פנויה היא אמאי אסיר, בגין דא גוזל אביו ואמו, ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית, מאן הוא איש משחית דפגים דיקונא ותקונא דלעילא, כל שכן מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבקה בה דפגים יתיר ועל דא אתפגים הוא לעלמין, איש משחית דפגים לעילא ופגים לתתא ופגים לנפשיה, הדא הוא דכתיב משחית, וכתוב (שם ו, לט) משחית נפש והוא יעשנה:

ראשית חכמה חופת אליהו רבה (6):

שלשה דברים בקושי בתשובה יעלה להם רפואה, הבא על אשת איש, והמתכבד בקלון חבירו, והמכנה שם לחבירו, ויש אומרים אף המלבין פני חבירו ברבים אפילו בדברי תורה. רבי אומר ג' עבירות נכתבו על ידי ירמיהו ועל כל אחת ואחת נכתב בתריה (ירמיה ה י), העל אלה לא אפקוד בם, העובר עליהם אין לו מחילה ולא יום הכפורים מכפר ולא ייסורין ממרקים ולא יום מיתה סולח, אלו הן, הטוי הדין, והבא על אשת איש,

אורחות צדיקים שער עשרים וששה (7):

הבא על אשת איש או על נערה המאורסה, הרי זה אוסרה על בעלה כיון שנתרצית, וחייב עליה מיתת בית דין, לכן יסבול הצער הקשה כמיתה: [בימות החורף] ישב בשלג או בקרח בכל יום פעם או פעמים או שלש פעמים, ובימות החמה ישב לפני זבובים או לפני דבורים או [יסבול] שאר יסורים הקשים כמיתה. ויתוודה בכל זה בבכי ואנחה. ושנה תמימה לא יאכל מאכל חם, ולא ירחץ כי אם בערבי שבתות וימים טובים מעט, ולא יראה שום שחוק, רק לשמוע ברכת חתנים, ולא יעדן עצמו בשום דבר, וילקה בכל יום, וישכב על הארץ או על דף אחד בלא כר וכסת, כי אם בשבתות וימים טובים ישכב על תבן וקש וכר בראשו, [עד] כי יסיר הרוח הגסה שבו, ואותה תאוה. וחיי צער יחיה, וילבש שק על בשרו. ולא ידבר מענין תאוות נשים, ולא יסתכל בנשים ובתכשיטיהן, אפילו כשאינן עליהן, ולא ישמע קול ניגון, ולא יהיה עם הנשים כלל, לא ברמיזה ולא בשום דבר, ואפילו עם אשתו כשהיא נדה לא יתייחד עמה בשום ייחוד:

מנורת המאור אות כ (8):

וגרסינן בסוף פרק קמא דעבודה זרה (כ, א): תניא: 'ונשמרת מכל דבר רע' (דברים כג, י), שלא יסתכל אדם באשה נאה אפילו פנויה, באשת איש ואפילו מכערת, ולא בבגדי צבע של אשה ולא בחמור ולא בחמורה ולא בחזיר ולא בחזירה ולא בעוף ולא בעופפת בשעה שנזקקין זה לזה ואפילו מלא עינים כמלאך המות. אמרו עליו על מלאך המות, שכלו מלא עינים ובשעת פטירתו של אדם עומד על מראשותיו של חולה וחרבו שלופה ביזו וטפה של מרה תלויה בה, כיון שרואה אותה החולה מזדעזע ופותח את פיו וזורק הטפה לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות. ואמרינן עלה שם: תנו רבנן: 'ונשמרת מכל דבר רע' (שם, שם), שלא יהרהר אדם ביום ויבוא ידי טומאה בלילה. מכאן אמר רבי פנחס בן יאיר: תורה מביאה לידי מעשה; מעשה מביא לידי זהירות; זהירות מביאה לידי זריזות; זריזות מביאה ליי נקיות; נקיות מביאה לידי פרישות; פרישות מביאה לידי טהרה; טהרה מביאה לידי קדושה; קדושה מביעה לידי יראת חטא; יראת חטא מביאה לידי ענוה; ענוה מביאה לידי חסידות; חסידות מביאה לידי רוח הקדש וחסידות גדולה מכלן, שנאמר: 'אז דברת בחזון לחסידך' (תהלים פט, כ). ופליגא דרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: ענוה גדולה מכלן, שנאמר: 'יען משח ה' אתי לבשר ענוים' (ישעיה סא, א), חסידים וצדיקים לא נאמר, אלא 'לבשר ענוים', הא למדת, ענוה גדולה מכלן.

ומי שאמנותו בדברי הנשים ואינו מסתכל בהן, לזה משבח הקדוש ברוך הוא בעצמו. כדגרסינן בפרק ערבי פסחים (פסחים קיג, א): שלשה הקדוש ברוך הוא מכריז עליהם בעצמו: על רוק (פירוש: פנוי) הדר בכרך ואינו חוטא ועל העני המחזיר אבדה לבעליה ועל עשיר המעשר פרותיו בצנעא.

רב ספרא רוק הדר בכרך הוה, תני

תנא להא קמיה דרבא ורב ספרא, צהבו פניו דרב ספרא. אמר ליה רבא: לאו כגון את, אלא כגון רבי חנינא ורבי אושעיא, דהוו אושכפי (פירוש: סנדלרים) ויתבי בשוקא דזונות ועבדי להו מסאני לזונות ועיילי ומסיימי

להו ולא מדלו עינייהו לאסתכולי בהו. ויימא (לשון שבועה) בהון רבנן הכי:
בחייהון דרבנן קדישי דארעא דישראל:

ובזה היה מתפאר איוב ומשבח את עצמו באמרו: 'ברית כרתי לעיני ומה
אתבונן על בתולה' (איוב לא, א), רוצה לומר, שכרת ברית עם עיניו שלא
יביט אפילו בבתולה שהיא פנויה, קל וחומר לאשת איש שכתב

עליה שלמה המלך: 'כן הבא אל אשת רעהו לא

ינקה כל הנגע בה' (משלי ו, כט)

והזנות הוא אחד משלשה דברים שפרש בהן הכתוב גיהנם. ואלו הן: **הבא**

על אשת איש, ובעל לשון הרע, ומלכות הרשעה. מלכות הרשעה

מנין? דכתיב: 'נלאית ברב עצתיך יעמדו נא ויושיעך הברי שמים החזים

בכוכבים מודיעים לחדשים מאשר יבאו עליך' (ישעיה מז, יג). וכתיב: 'הנה

היו כקש אש שרפתם לא יצילו את נפשם מיד להבה אין גחלת לחמם אור

לשבת נגדו' (שם שם, יד). בעל לשון הרע מנין? דכתיב: 'מה יתן לך ומה

יסיף לך' וגו' 'עם גחלי רתמים' (תהלים קכ, ג ד). **הבא על אשת**

איש מנין? דכתיב: 'היחתה איש אש בחיקו ובגדיו

לא תשרפנה. אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא

תכוינה. כן הבא אל אשת' וגו' (משלי ו, כז כט). על כן כל בן

דעת יש לו לירא מדינה של גיהנם ולברח מן העברה ולעצם עיניו מראותה

כדי שלא יבוא אל הפעל: